

Enligt sändlista

BILDANDE AV

Stensjöskogarnas naturreservat (utvidgning av Stensjön)

Objektnummer 2051926
Län Västernorrland
Kommun Ånge
Socken Haverö
Fastighet Snöberg 1:57
Snöberg 1:49

Markägare Staten genom Naturvårdsverket och privat
Förvaltare Länsstyrelsen
Lägesbeskrivning 9,7 km nordost Överturingen.
Areal [hektar] 858
Produktiv skogsmark [hektar] 600,2

Delar av området är föreslaget att ingå i Natura 2000

Naturtyper [hektar]	Tallskog	477
	Vatten	126,4
	Myr	124,6
	Ungskog och hygge	83,6
	Granskog	29,9
	Barrblandskog	10,4
	Lövblandad barrskog	2,2
	Contorta	0,8
	Väg	2,8

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet innebär följande förändringar mot tidigare beslut från 2010-01-28 (dnr 511-7967-06) (se vidare länsstyrelsens bedömning):

- reservatet utvidgas med 700 hektar varav 467,9 hektar produktiv skogsmark
- syftet kompletteras med bevarande av vatten- och våtmarksmiljöer
- tidigare förvaltningsinriktning och B-föreskrifter kompletteras med restaureringsåtgärder för att efterlikna vissa effekter av skogsbrand samt åtgärder för att restaurera hydrologi och limniska miljöer
- tidigare föreskrifter lättas med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken så att kalkning av sjöar tillåts och markägare eller arrendator tillåts söka tillstånd för att anlägga stig, spång eller bro
- föreskrifterna kompletteras med åtgärder för att bekämpa främmande invasiva arter samt föreskrifter för att tillgängliggöra området för fler former av friluftsliv.
- tidigare förbud mot att upplåta mark för militär övningsverksamhet upphävs med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken

För att trygga ändamålet med naturreservatet och ge det en ändamålsenlig utformning och förvaltning förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 4, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att de föreskrifter och den förvaltningsinriktning som framgår av detta beslut ska gälla beträffande reservatet.

När detta beslut vunnit laga kraft i alla delar upphör tidigare beslutshandling samt skötselplan från 2010-01-28 (dnr 511-7967-06) att gälla och ersätts av denna beslutshandling och bilagd skötselplan.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken gäller från den dag de vinner laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller från kungörelsedatum även om de överklagas.

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

SYFTE

Området skyddas i syfte att bevara biologisk mångfald och en värdefull naturmiljö, närmare bestämt en brandpräglad, till största delen naturskogartad, skogsmiljö. Här återfinns en hel del av de strukturer, såsom torrakor och äldre träd, som är kännetecknande för ett naturligt brandpräglat skogsekosystem. Nybildning av strukturer sker också fortlöpande, vilket gör att vissa naturvärden med tiden kan förväntas utvecklas än mer. För att bevara och återskapa brandpräglade skogar genomförs naturvårdsbränningar. Andra åtgärder för att återskapa äldre tallskogar och efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand kan komma att vidtas i de mer skogsbrukspåverkade delarna. De grandominerade skogarna ska i huvudsak utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer.

Syftet är vidare att bevara hydrologiskt förhållandevis orörda våtmarker och vattenmiljöer. Däri ingår bland annat övre delen av Länsterån, ett av länets mer skyddsvärda vattendrag.

Det innebär att återställa vattenregimen i dikespåverkade myrar samt att restaurera miljöer i och intill vattendrag. Målet är att exempelvis vattenståndsvariationer, tillförsel av död ved och vandringsvägar för vattenorganismer utvecklas fritt efter naturliga processer.

Syftet är även att, inom ramen för ovannämnda syfte, bevara och tillgänglighålla ett attraktivt och värdefullt område för allmänhetens friluftsliv.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 uppföra byggnad (även till- eller ombyggnad), mast, brygga eller annan anläggning på mark eller i vatten utan länsstyrelsens tillstånd.
- 2 bedriva täkt (inkl. vattentäkt), anordna upplag, borra, spränga, schakta, gräva, muddra, utfylla, vaska efter guld eller andra ämnen, flytta sten, tippa eller på annat sätt skada mark, block eller vattenmiljöer.
- 3 bedriva vattenverksamhet, exempelvis att dika, dikesrensa, dämna eller på annat sätt utföra vattenreglering eller leda bort vatten.
- 4 anlägga luft-, vatten- eller markledning, rör eller ledning i vattnet, stängsel eller hägnad.
- 5 anlägga väg.
- 6 anlägga stig, spång eller bro utan länsstyrelsens tillstånd.
- 7 bedriva skogsbruk; avverka eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna, träd och buskar samt utföra annan skogsvårdsåtgärd. Undantag gäller underhållsröjning av befintliga siktgator för jakt. Nya siktgator får inte röjas.
- 8 sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel (inklusive rotenon), mineral eller gödningsämnen. Förbudet gäller ej kalkning av sjöar inom reservatet.
- 9 inplantera djur, växter eller andra organismer. Denna föreskrift gäller dock ej utsättning av fisk, utan dylik verksamhet regleras i förordning 1994:1716.
- 10 anlägga fiskodling eller annan odling av växter, djur eller andra organismer.
- 11 utföra fiskevårdande åtgärder utan länsstyrelsens tillstånd.
- 12 framföra motordrivet fordon eller cykel annat än på väg för fordonstrafik. Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark längs skoterled eller på sjöisar. Inte heller gäller det uttransport av fällt högvilt med fyrhjuling eller motsvarande. I dagsläget, 2022, gäller dock terrängkörningsförordningen (1978:594) i reservatet vilket innebär att endast högvilt i form av älg, björn, kronhjort, dovhjort och vildsvin kan föras ut. Fordon och färdväg ska väljas med omsorg för att minimera mark- och vegetationsskador.
- 13 uppföra jaktorn utan länsstyrelsens tillstånd.

B. Föreskrifter om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla intrång enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktagas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

- 1 upphuggning och markering av reservatsgränsen.
- 2 uppsättning av informationstavlor.
- 3 anläggning av ny parkeringsyta sydost om Stensjön.
- 4 anläggning och underhåll av stigar och spänger.
- 5 uppförande och underhåll av rastplatser och vindskydd.
- 6 kontrollerade naturvårdsbränningar med därtill hörande åtgärder, som exempelvis selektiva huggningsingrepp och anläggande av mineraljordssträngar.
- 7 åtgärder för att efterlikna vissa effekter av skogsbrand och återskapa äldre tallskog såsom katning eller bleckning av yngre tall, selektiv ring- eller randbarkning eller fällning av enstaka barrträd för att friställa äldre tall eller skapa enstaka solöppna luckor i tallskogen.
- 8 avlägsnande av invasiva främmande arter som exempelvis contorta-tall eller lupiner.
- 9 igenläggning av de vägar som går i västra delen av reservatet, se beslutskarta.
- 10 igenläggning av diken med därtill hörande eventuella avverkningar av buskar och träd längs dikeskanter för att återställa hydrologin. Igenläggningarna ska enbart ske om omgivande markägares fastigheter inte riskerar att påverkas av förhöjda vattennivåer.
- 11 restaureringsåtgärder i och i anslutning till Länsterån och andra vattendrag i reservatet i naturvårdande syfte, såsom återställning av flottledsrensade sträckor, rivning av dammar och borttagning av antropogena vandringshinder, iläggning av sten, samt därtill hörande ingrepp.
- 12 undersökningar av mark, bottnar, vatten, vegetation, fisk och annat djurliv, samt markering av därtill hörande ytor.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Utöver vad som för övrigt gäller är det förbjudet att:

- 1 fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar.
- 2 plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort mossor, lavar eller svampar, med undantag för plockning av icke fridlysta matsvampar och icke fridlysta marklevande färgsvampar.
- 3 insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur.
- 4 framföra motordrivet fordon eller cykel annat än på väg för fordonstrafik.
Förbudet gäller inte snöskoter på snötäckt mark längs skoterled eller på sjöisar

- 5 genom grävning eller på annat sätt skada mark eller vattenmiljöer.
- 6 vaska efter guld eller andra ämnen.
- 7 klättra i boträd eller på annat sätt medvetet störa eller skada djurlivet.
- 8 uppföra anläggning, såsom vindskydd, koja, bänk, spång, bro, stängsel, ledning, mast eller torn.
- 9 sätta upp skylt, tavla, affisch eller göra inskrift.
- 10 utan länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlingar, militära eller andra övningar, lägerverksamhet eller motsvarande.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för markägare eller ägare av vildmarkscampen att utföra underhåll av till vildmarkscampen tillhörande befintliga anläggningar inom reservatet som raststugor, spänger, vindskydd och jaktorn samt skjutgator. Åtgärderna ska utföras i samråd med reservatets förvaltare.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll av befintliga vägar inom och intill reservatet. Träd som är rotade i reservatet och som har fallit, eller hotar falla, över väg eller anläggning får kapas och ska lämnas i reservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för bedrivande av renskötsel, inklusive exempelvis snöskoterkörning, i enlighet med bland annat rennäringslagen (1971:437) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Föreskrifterna ska heller inte utgöra hinder för rivning av bäverdämmen som påverkar väg eller fastigheter utanför reservatet. Observera att dylik rivning regleras i 29 § jaktförordningen (1987:905).

Föreskrift C7 ska inte hindra ringmärkning av fågel i enlighet med övrigt regelverk.

Föreskrift C9 ska inte utgöra hinder för den som innehar fisk- och jakträtten inom reservatet att sätta upp skyltar i syfte att öka säkerheten och tydligheten i jakten och vid fisket. Uppsättning av skyltar ska ske i samråd med länsstyrelsen.

Tillstånd enligt föreskrift C10 kan innebära att undantag ges från flera föreskrifter. För verksamheten gäller att eventuell åverkan inte annat än alldeles obetydligt får påverka de värden som reservatet syftar till att bevara.

Vetenskapliga undersökningar som inte innebär markering av provytor eller annan åverkan är tillåtna i reservatet. För undersökningar som innebär någon form av markering eller åverkan, kan länsstyrelsen ge tillstånd från föreskrifterna ovan, under förutsättning att denna åverkan inte annat än alldeles obetydligt påverkar de värden som reservatet syftar till att bevara. Vidare ska föreskrifterna inte hindra att i vetenskapligt syfte ta minsta möjliga mängd belägg för artbestämning av exempelvis svampar eller insekter. Observera dock att insamling av vissa arter även kan vara reglerad i artskyddsförordningen (2007:845).

I enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., ansvarar länsstyrelsen för förvaltningen av reservatet. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som anges ovan under B och vars utförande beskrivs närmare i skötselplanen.

Föreskrifterna under C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte nyttjar sin rätt att bruka fastigheten.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Områdesbeskrivning

Stensjöskogarnas naturreservat är ett småkuperat område med otaliga höjder och svackor beläget kring Stensjön och sträcker sig från Länstersjön i väster till Lång-Grötvattnet i öster. Berggrunden består i huvudsak av granitoida bergarter och ett stråk av metagråvacka går genom området. Reservatet består till största delen av mosaikartad tallskog präglad av återkommande skogsbränder. Utöver själva Stensjön så förekommer ett flertal både mindre sjöar och tjärnar. Det finns även naturliga småvatten och lokar finns här och var i området, de senare ofta med ansamlingar av äldre asp. Topografin gör att markfuktigheten växlar från fuktiga gransvackor till torrare tallpartier på höjderna, även om tallen dominerar i stort i området. Skogen är ofta tvåskiktad och brandljud är vanliga på de äldre träden. Överlag är området blockigt, med mycket blockiga (även storblockiga) partier. Svackorna utgörs av mindre myrar eller sumpskogar. Många tallar är knotiga och vresiga och ger ett intryck av att ha levt ett hårt liv.

I områdets södra del, inom det ursprungliga reservatet söder om Stensjön, finns en tallnurskog på blockrik mark med gamla tallöverståndare som ibland har upp till tre brandljud. Skogen är välskiktad och det finns rikligt med brandstubbar och andra spår efter tidigare bränder. Död ved är allmänt förekommande. Den liggande veden kommer framförallt från dimensionsavverkningen men det finns även en del naturliga lågor. Många av tallarna är drabbade av törskatesvamp och ser allmänt risiga ut. Skogen ger ett intryck av att vara orörd även om äldre stubbar förekommer. Markförhållandena växlar från friska till torra. Många av tallöverståndarna är över 200 år.

Övriga skogspartier runt Stensjön, utgörs av brandpräglade tallskogsområden med mer varierande naturvärden. De äldsta, minst påverkade, delarna av skogen består av flerskiktad/olikåldrig tallskog (spridda överståndare upp till 250 år gamla, en del med brandljud) med tydlig brandprägel. Stora områden hyser gott om bränd/kolad död ved och det finns partier med rikligt med grova kolade tallågor.

Utvidgningen har också partier av skog där spår efter dimensionsavverkningar är mer påtagliga med lägre andel äldre träd och mindre mängd död ved, framförallt längst i väster, vid östra kanten av Stensjön samt längst i öster mot skogsbilvägen. Mellan Länstersjön och Stensjön finns det skogspartier som är nyligen avverkade. På Eldnäsberget och hygget söder därom har naturvårdsbränning genomförts av tidigare markägare. Längst i södra kanten av reservatet finns en liten yta med planterad contortatall.

Stensjöskogarna besöks gärna av framförallt fritidsfiskare men även jägare som besöker den jakt- och fiskecamp som är belägen intill reservatet. Det finns såväl fiskestigar som

äldre stigar i området och i Hundtjärn utplanteras det fisk. Stensjön är en klarvattensjö (källvatten) med population av röding och öring. Sjön omges av obruten skog vilket bidrar till upplevelsevärde. Det har tidigare kalkats vid Djup-Grötvattnet samt Stensjön men åtgärderna är vilande. Området har också goda förutsättningar för att vara ett fint besöksmål även för bland annat vandrare.

Utvidgningen av reservatet omfattar också delar av Länstersjön samt dess utlopp i Länsterån. Vattensystemet har en hög grad av naturlighet och ån hyser reproducerande bestånd av öring och flodpärlmussla. Vid utloppet av Länstersjön, Länsterdammen, finns en gammal flottningsanläggning med dammvall och flottarkoja. I Länsterån, i närheten av flottarkojan, har en gammal flintdolk påträffats.

Surdrågen genom myren öster om Myrtjärnen samt myren öster om Sågtjärnen tycks ha rätats ut någon gång, troligen ungefär vid mitten av 1900-talet, för att dika ut myrarna. I anslutning till vägen som går in till Stensjön finns det ett par mindre diken samt spår efter en handfull materialtäkter från tiden när vägen byggdes. En av täktgroparna är idag vattenfylld och fungerar som ett småvatten.

En gammal fäbodstig/färdväg från Örasjöbodarna, belägen sydost om reservatet, ansluter till reservatets östra kant mot Gröttjärn.

Några noggrannare eftersök av rödlistade arter har inte genomförts i området men följande artfynd har gjorts: på tall: Reliktbock, kolflarnlav, vedskivlav, vedflamlav, dvärgbägarlav, tallticka (samtliga NT*), på gran: garnlav, ullticka, rosenticka (också samtliga NT*) samt på lövträd: doftticka, skrovellav och lunglav (också NT*).

Stensjöskogarna ligger precis intill ett av länets finaste urskogsartade tallskogar, Björntjärnslogen, och är beläget inom en av de föreslagna tallvärdetrakterna i länet samt inom ett av länets bränningslandskap.

Ärendets beredning

De höga naturvärdena söder om Stensjön uppmärksammades av länsstyrelsen vid den inventering av statens skogar som genomfördes 2003 på uppdrag av regeringen. Naturvårdsverket förvärvade en del av Sveaskogs fastighet 2003. Länsstyrelsen inrättade naturreservatet Stensjön 2010 och det reservatsområdet föreslogs av regeringen 2021 att bli Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet.

Under 2016 kom det till länsstyrelsens kännedom att Sveaskog avsåg att avyttra delar av sitt innehav i trakten. Inventeringar av resterande skogar runt Stensjön genomfördes därför av länsstyrelsen. Under tiden som länsstyrelsen utredde möjligheterna att utöka reservatet sålde Sveaskog marken. 2019 inledde länsstyrelsen förhandlingar med den nye markägaren om att bilda naturreservat av skogen omgivande Stensjön. Värdering av skogen genomfördes 2020 och markägaren inträngsersattes vintern 2021.

Området redovisas i Naturvårdsverkets rapport 5342 Skyddsvärda statliga skogar och finns registrerat som ett naturvårdsobjekt (60334) vid länsstyrelsen.

Området är ej uppmärksammat för sina höga naturvärden i i översiktsplanen för Ånge kommun från 2008, trots att länsstyrelsens naturvårdsobjekt då var registrerat och därmed borde ha kommit till kommunens kännedom och räknats upp i listan i översiktsplanen över naturvårdsobjekten. Däremot är den gamla jakt- och fiskecampen i Stensjö-området angivet som turistiskt intresse.

2010 antog kommunen ett tematiskt tillägg till ÖP rörande vindkraft i syfte att ge stöd för en strukturerad utbyggnad av vindkraft i kommunen. I detta tillägg angavs området väster om Storflötten som lämpligt för storskalig vindkraft. När vindkraftsetableringen i området genomfördes placerades verk även längre norrut med flertalet strax söder om reservatet.

Under remissbehandlingen har digitalt underlagsmaterial från mineralrättsregistret kontrollerats. Därvid har inga motstående intressen eller andra försvärande omständigheter påträffats. Områdets västra delar berörs dock av ett sen 1997 förfallet undersökningstillstånd för guld (1994:6:Y:LU).

Länsstyrelsens bedömning

Stensjöns naturreservat utökas med stöd av miljöbalken 7 kap. 5 § på delar av fastigheten Snöberg 1:57 med 700 hektar, varav 467,9 hektar utgörs av produktiv skogsmark.

Skogarna i trakterna kring Stensjön är starkt brandpräglade vilket speglas dels i tallskogsdominansen men också i namn på platser såsom Eldnäsberget vid Länstersjöns östra strand.

Reservatet ligger också i ett bränningslandskap prioriterat i länsstyrelsens vägledning för naturvårdsbränning från 2015. Den effektiva skogsbrandsbekämpningen har inneburit att skogen inte påverkats av brand på mycket länge. Detta får till följd att naturvärden knutna till den brandpräglade skogen med sina öppna, varma och ljusa miljöer, får allt svårare att klara sig. Utökningen innebär att möjligheterna till naturvårdsbränningar i området förbättras med fler möjliga bränningsområden.

Inom utökningen har delar av skogen påverkats av skogsbruk i senare tid och hyser därmed inte lika höga naturvärden som det ursprungliga reservatet. Inom utökningen finns också partier som är belägna intill bebyggelse eller på annat sätt svåra att genomföra naturvårdsbränningar inom. Syftet har därför kompletterats med åtgärder för att efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand. Föreskrift B 7 möjliggör för reservatsförvaltningen att i partier med yngre skog och i mer svårbrända partier inom utvidgningen blecka eller på annat sätt veteranisera ett urval tallar och på så vis skapa långlivade tallar som senare blir silverfurar och hård tallved. B 7 omfattar också åtgärder som fällning/ringbarkning för att kunna skapa vissa luckor och mer ljusöppna miljöer i tallskogen inom utvidgningen.

Syftet har också kompletterats med de naturmiljöer som tillkommit med stora arealer i utvidgningen; våtmarksmiljöer samt en mängd olika sötvattensmiljöer. Föreskrifterna B 10 och B 11 har lagts till för att kunna nå det syftet och innebär att vatten- och våtmarksmiljöer kan återställas till ett mer ursprungligt tillstånd.

I det ursprungliga reservatsbeslutet var det förbjudet att "sprida kemiska bekämpningsmedel, kalk eller gödselmedel". Förbudet bibehålls med undantag för

kalkning av sjöar då det finns vilande kalkningsprojekt i Stensjön och Djup-Grötvattnet (§ A 8).

I det ursprungliga reservatsbeslutet var det vidare förbjudet att "anlägga väg, stig eller spång". Förbudet mot att anlägga väg bibehålls men att anlägga stig, spång eller bro åläggs med tillståndsplikt för att möjliggöra för markägare eller arrendator att kunna förbättra tillgängligheten till området.

Med stöd av föreskrift B 8 kan främmande arter avlägsnas. Att sådana arter inte är önskvärda är i enlighet med den grundläggande tanken om att skydda naturmiljöer. Det ges också uttryck för i föreskrift A 9 som hindrar införsel av individer, och i Skogsstyrelsens regelverk som anger att contorta-tall inte får planteras inom en kilometer från naturreservat och nationalparker. Således är det väl motiverat att kunna avlägsna invasiva främmande arter, oavsett om det är contorta-tall eller lupiner.

Föreskrifterna B3 , B 4 och B5 har lagts till för att bättre tillgängliggöra området för fler former av friluftsliv.

I det ursprungliga naturreservatet var det förbjudet enligt § A 10 att "upplåta mark för militär övningsverksamhet". Den föreskriften upphävs med stöd av miljöbalken 7 kap. 7 § och ersätts med § C 10: "utan länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlingar, militära eller andra övningar, lägerverksamhet eller motsvarande".

Sammantaget innebär förändringarna med stöd av miljöbalken 7 kap 5, 6, 7 och 30 §§ att det ursprungliga syftet på ett bättre sätt tillgodoses, genom en mer ändamålsenlig avgränsning och förvaltning.

I denna del av länet finns förhållandevis många skyddsvärda skogsobjekt, av vilka många är danade av brand. Stensjöskogarna passar väl in bland dessa objekt med sina skiktade brandpräglade tallbestånd. Områdets tydligt mosaikartade karaktär med omväxlande unga och gamla naturskogsartade bestånd, små kullar med mellanliggande mer grandominerade surdråg, död ved av olika slag samt den förhållandevis stora arealen motiverar väl ett skydd.

Områdets skogar har tidigare påverkats av huggningar, men under lång tid har uppenbarligen få rationella skogsbruksåtgärder vidtagits. Sålunda har nybildning av skogsbiologiskt viktiga strukturer som äldre träd och död ved kunnat fortgå. Strukturellt avviker därför skogarna tydligt från rationellt brukade bestånd. Med tiden kan man förvänta sig att skogen utvecklar än mer av vissa naturvärden. Områdets naturvärden är ovanliga i dagens av skogsbruk präglade landskap och av grundläggande vikt för att bevara livsformer knutna till miljöer med mer naturlig skogsdynamik. Ett bevarande av naturvärdena i området är följaktligen oförenligt med konventionellt skogsbruk och annan exploatering.

Genom naturreservatsbildning undanröjs exploateringshot och förutsättningarna för bevarande av skogsmiljöerna, med därtill hörande strukturer, processer och arter, förbättras.

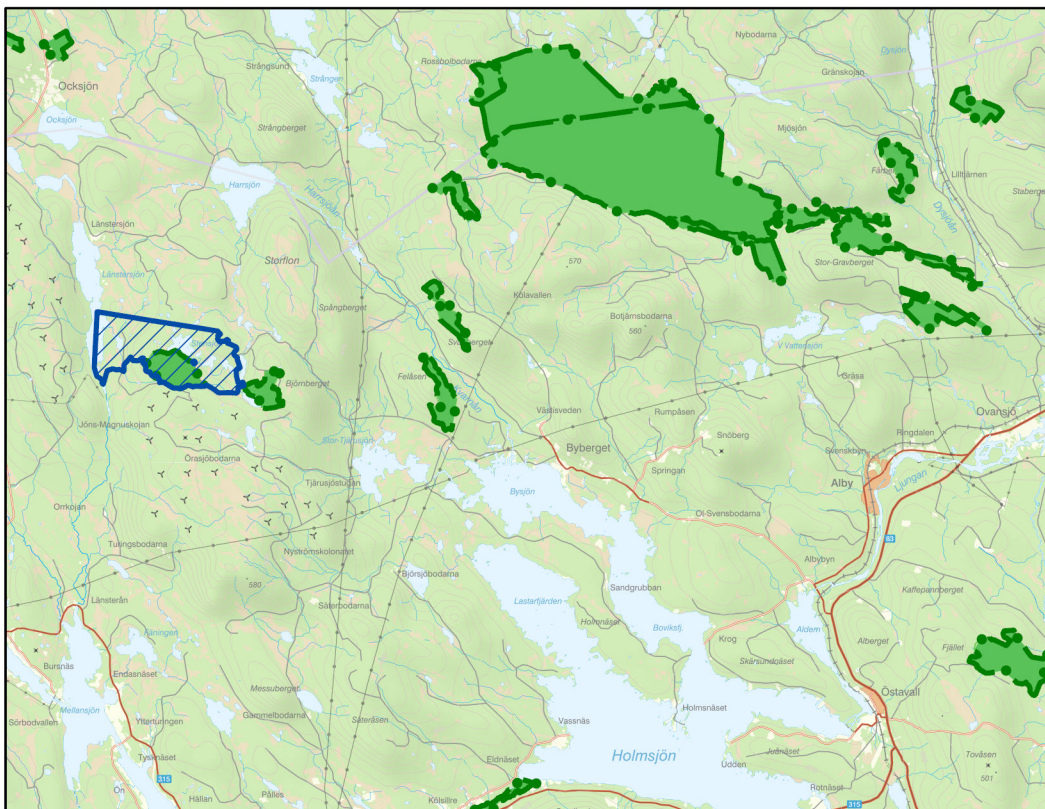
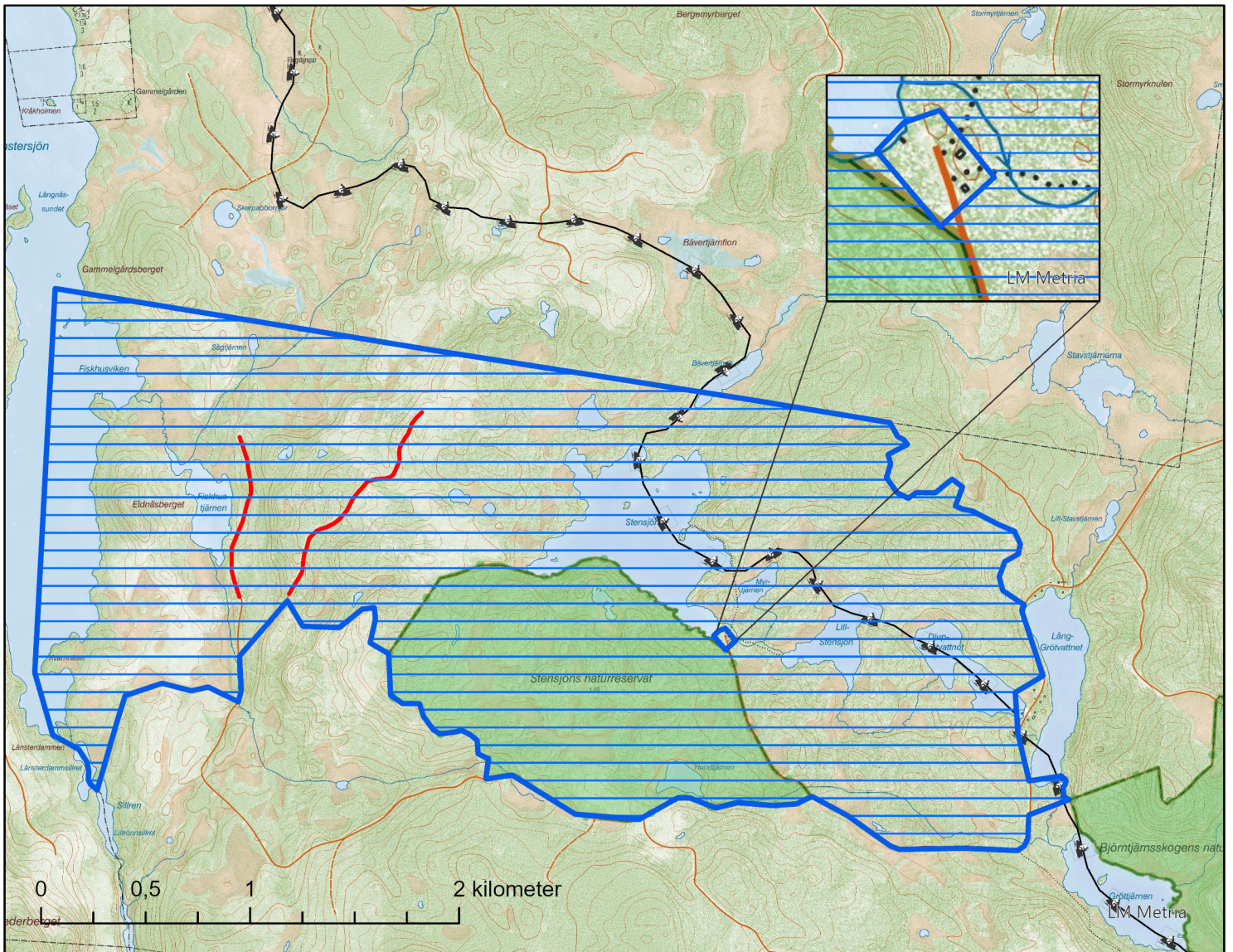
I den händelse en hotad art påträffas eller kunskapsläget ändras för en i dag känd art i reservatet, och det långsiktiga bevarandet av arten inte bedöms tryggat med nuvarande

förvaltningsinriktning, kan det finnas skäl att utfärda en dispens som möjliggör åtgärder nödvändiga för arten. Sådan eventuell dispens ska motiveras av aktuell, välgrundad biologisk kunskap. Vidare bör eventuella åtgärder långsiktigt följas upp och berörda delar dokumenteras före och efter åtgärd. En eventuell dispens förutsätter att särskilda skäl föreligger i enlighet med 7 § 7 kap. miljöbalken, vilket innebär att åtgärderna måste vägas mot de värden som utgjort grund för tillkomsten av detta områdesskydd, liksom de värden som ligger till grund för Natura 2000-utpekandet för det ursprungliga naturreservatsområdet (jfr. miljöbalken 7 kap. 28 § m.fl.).

Länsstyrelsen bedömer att området signifikant bidrar till uppfyllandet av miljömålet "Levande skogar" "Myllrande våtmarker", "Levande sjöar och vattendrag" och "Ett rikt växt och djurliv", samt att ett formellt skydd är i enlighet med länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för områdesskydd på skogsmark i länet från december 2005 samt i enlighet med den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur från 2020. Reservatet bidrar också signifikant till det långsiktiga bevarandet av skogliga naturvärden i den föreslagna värdestrakt det utgör en del i.

Vidare bedömer länsstyrelsen att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att det för att bevara ovan nämnda naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat, samt att förordna om föreskrifter för området och att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk i området.

Skötselplan för Stensjöskogarna-utvidgning av Stensjöns NR

Denna skötselplan används lämpligast tillsammans med det beslut som utgör grunden för denna skötselplan. I beslutet återfinns viktig information såsom beslutsmening, syfte, föreskrifter och en sammanfattande beskrivning av området.

Gränser

Reservatet ska märkas ut enligt svensk standard (SIS 03 15 22) genom målning på träd inom reservatet i gränsgatan och uppsättning av stolpar med reservatsbricka i gränsvinklar och där det är naturligt för besökare att korsa reservatsgränsen.

Brand

Om spontan brand uppkommer inom reservatet bör släckning inriktas mot naturliga avgränsningar och mot reservatets ytterkanter om räddningschefen anser att branden härmed slutligen kan bekämpas. All eventuell brandbekämpning skaske med så skonsamma metoder som möjligt och med största hänsyn till mark, vegetation och vatten.

Servitut och samfälligheter

Följande vägservitut belastar fastigheterna inom reservatet:

2260-06/31.1 belastande Snöberg 1:32 och 1:57 till förmån för Snöberg 1:47,

2260-2019/11.1 belastande Snöberg 1:32 till förmån för Snöberg 1:57 samt

2260-2019/11.2 belastande Snöberg 1:32 och 1:57 till förmån för Snöberg 1:32.

Ovanstående innebär att reservatsområdet har rätt att använda befintlig utfartsväg mot Bysjön över Snöberg 1:32 och 1:57

Fiske

Fiskerätten inom vattnen i området tillhör respektive markägare. Fiskerätten i Hundtjärnen tillhör Sveaskog.

Jakt

Jakträtten inom det ursprungliga reservatsområdet (Snöberg 1:49) tillhör staten genom Naturvårdsverket. Inom utökningen (Snöberg 1:57) ägs jakträtten av markägaren.

Reservatsföreskrifterna reglerar inte jakten i sig, men reglerar utövandet enligt följande:

Vid uttransport av högvilt får mindre banddriven äldragare eller fyrhjulig motorcykel användas, varvid risken för markskador och spårbildning ska minimeras (se beslutet § A10).

Siktgator får inte röjas (se beslutet § A7).

Eventuella befintliga jaktorn ägs av jakträttsinnehavaren och ska underhållas eller på samma

plats ersättas eller rivs. Uppförande av nya jaktorn är tillåten endast efter tillstånd från länsstyrelsen (§ A11).

Av reservatsföreskrifterna följer vidare att varken levande eller döda träd i reservatet får nyttjas till ved (§ A7 och C1).

Dessutom ska anslag om pågående jakt sättas upp i anslutning till reservatstavlan (se skötselkarta).

Anläggningar för friluftsliv

I reservatet finns sedan tidigare iordningsställda anläggningar i syfte att underlätta för jakt och fiske men även annan friluftslivsutövning i området. Anläggningarna uppfördes av det företag som tidigare drev vildmarkscampen kring Stensjön. Ansvaret för underhåll av dessa anläggningar ska fortsättningsvis ligga på markägaren eller den som driver campen. I händelse av att verksamheten upphör tar länsstyrelsen över ansvar för de anläggningar som är belägna inom reservatsområdet. Det övertagandet av ansvar innebär också att länsstyrelsen har rätt att avlägsna anläggningar om de bedöms vara i för dåligt skick för att underhållas.

Förvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen av reservatet och tillsynen när det gäller efterlevnaden av reservatsbestämmelserna.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Området har indelats i 6 skötselområden, se skötselkarta

Skötselområde 1

Brandpräglad tallnaturskog

Övergripande mål

Att upprätthålla och återskapa skog med brandpräglad beståndsstruktur. Detta innefattar naturskogselement såsom skadade, döda och döende träd, kolad ved samt lågor i olika åldrar och nedbrytningsstadier. Nya generationer av tall kommer upp i de brända områdena. Tallar som skadas i elden bildar kåda för att läka stamskadan vilket på sikt gör veden svårnedbruten. På så sätt kan tallarna bli mycket gamla för att så småningom stå länge som torrakor för brandgynnade arter.

Åtgärder

■ Bränningsplan

Inför genomförandet av naturvårdsbränning i reservatet ska en mer detaljerad bränningsplan tas fram för det objekt som ska brännas. Det är viktigt i framtagandet av dessa detaljerade bränningsplaner att beakta de förslag till åtgärder som finns i de åtgärdsprogram för hotade arter som behandlar brandpräglade skogsmiljöer och naturvårdsbränning. Såväl mål med bränningen som alla nödvändiga säkerhetsåtgärder ska specificeras i planerna.

■ Naturvårdsbränning

För att gynna olika organismer knutna till brand bör variation i intensitet och bränningsdjup eftersträvas. I möjligaste mån bör vissa äldre, eventuellt sedan tidigare brandljudade, tallar skyddas från att dö i branden liksom att torrakor och lågor skyddas från att av branden fällas eller förbrännas.

Selektiva huggningsingrepp kan göras inför naturvårdsbränning. Med detta avses främst att upprätthålla säkerheten i utförandet, exempelvis genom att kvistrensa träd som riskerar att föra elden upp i kronskiktet, eller att fälla döda björkar med eldfängd näver intill yttergränser.

■ Veteranisering av tallar

I de mer skogsbrukspåverkade delarna av reservatsutvidgningen där naturvårdsbränning är svårare att genomföra pga säkerhetsskäl eller där trädsiktet har låg andel äldre tallar kan andra åtgärder för att återskapa äldre tallskogar och efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand komma att vidtas. Dyliga åtgärder kan vara bleckning, katning eller annan typ av veteranisering av tallar. Åtgärderna genomförs för att på lång sikt skapa torrakor och värdefulla tallsubstrat. Det kan också exempelvis vara en lämplig åtgärd för att gynna specifika arter, som att skapa en ljusöppnare miljö kring befintliga reliktböckstallar, genom att skada yngre tallar runtom så att de långsamt dör. Naturvårdsbränning är emellertid alltid förstahandsvalet som skötselåtgärd i skötselområdet.

■ Selektiv plockhuggning av barrträd

I de mer skogsbrukspåverkade delarna av reservatsutvidgningen där trädsiktet är av mer restaureringskaraktär, det vill säga har låg åldersspridning, låg skiktning och låg andel äldre tallar, kan selektiva huggningsingrepp genomföras för att skapa mer solöppna förhållanden och mer varierade bestånd eller för att skapa bättre förutsättningar för en säker naturvårdsbränning.

En viktig målsättning med naturvårdsbränningarna och övriga skötselåtgärder angivna ovan är att på sikt återskapa en flerskiktad tallskog med en hög andel stående döda tallar, sk. torrakor, vilket är ovanligt idag. Generellt bör en strävan vara att åstadkomma en så hård brand (kraftig konsumtion av humuslagret) som möjligt. Det för att skapa optimala gröningsmöjligheter vilket är speciellt viktigt för att eventuellt få en fröföryngring av asp och sälg. Bränningarna bör dock vara så lågintensiva, dvs. ha låg flamhöjd, att mortaliteten i trädsiktet kan hållas på en rimlig nivå men samtidigt vara tillräckligt intensiva för att skapa skadade träd. Äldre, brandljudade tallar ska i möjligaste mån söka skonas från att dö i branden och torrakor och lågor från att konsumeras av elden.

Ett grovt förslag på bränningsobjekt med fallande prioritet (1-6) finns i skötselkarta 2. Vissa föreslagna bränningsobjekt omfattar såväl äldre som yngre skog samt hyggen, dvs både skötselområde 1 och 2, då yttergränserna bedömts vara säkrast utformade på det sättet. Den slutliga utformningen av bränningsområden görs emellertid i den bränningsplan som tas fram inför genomförandet av naturvårdsbränningarna.

I delar av reservatet, exempelvis inom delområdena med prioritet 5 i det ursprungliga reservatet, finns en hel del av de värdefulla substrat i form av liggande och stående död ved samt gamla, brandljudade tallar som tillhör en fungerande brandpräglad tallskog. Att dessa

skogar med högsta naturvärde fått lägst prioritet beror i huvudsak på att det krävs både kompetens och resurser för att kunna värna och skona dessa viktiga strukturer vid bränningen. Målsättningen är att minst 75% av de värdefulla substraten skonas med hjälp av förebyggande åtgärder för att förhindra att branden får fäste i dessa substrat.

Skötselområde 2

Yngre tallskogar och hyggen

Övergripande mål

Att återskapa en brandpräglad tallskog samt skapa förutsättningar för brandgynnade arter.

Åtgärder

■ Bränningsplan

Inför genomförandet av naturvårdsbränning i reservatet ska en mer detaljerad bränningsplan tas fram för det objekt som ska brännas. Det är viktigt i framtagandet av dessa detaljerade bränningsplaner att beakta de förslag till åtgärder som finns i de åtgärdsprogram för hotade arter som behandlar brandpräglade skogsmiljöer och naturvårdsbränning. Såväl mål med bränningen som alla nödvändiga säkerhetsåtgärder ska specificeras i planerna.

■ Naturvårdsbränning

För att gynna olika organismer knutna till brand bör variation i intensitet och bränningsdjup eftersträvas. I händelse av att det inom bränningsområdet finns äldre, eventuellt sedan tidigare brandljudade tallar, torrakor och lågor ska de skyddas från att dö, falla eller förbrännas av branden.

■ Avverkning av contorta

Contortabestånden som finns i västra delen av reservatet, ned mot Länsterån, avvecklas.

■ Veteranisering av tallar

I delar av skötselområdet där naturvårdsbränning är svårare att genomföra pga säkerhetsskäl eller där trädskiktet har låg andel äldre tallar kan andra åtgärder för att återskapa äldre tallskogar och efterlikna vissa för tajgan typiska effekter av brand komma att vidtas. Dylåka åtgärder kan vara bleckning, katning eller annan typ av veteranisering av tallar. Åtgärderna genomförs för att på lång sikt skapa torrakor och värdefulla tallsubstrat.

Naturvårdsbränning är emellertid alltid förstahandsvalet som skötselåtgärd i skötselområdet.

Ett grovt förslag på bränningsobjekt med fallande prioritet (1-6) finns i skötselkarta 2. Vissa föreslagna bränningsobjekt omfattar såväl äldre som yngre skog samt hyggen, dvs både skötselområde 1 och 2 då yttergränserna bedömts vara säkrast utformade på det sättet. Den slutliga utformningen av bränningsområden görs dock i den bränningsplan som tas fram inför genomförandet av naturvårdsbränningarna.

Delområde A	Hyggesbränt område
Skötsel:	Restaureringsbestånd som bör brännas igen inom en 30-årsperiod för att skada unga tallar och på sikt skapa ett brandpräglat, skiktat tallbestånd.

Delområde B	Hyggen och ungskogar samt ett contortabestånd.
<i>Skötsel:</i>	Restaureringsbestånd som bör brännas en första gång inom en 30-årsperiod för att skada unga tallar och på sikt skapa ett brandpräglad, skiktat tallbestånd. Contortabestånden i sydväst ska först avvecklas.

Skötselområde 3

Granskog på fuktig mark

Övergripande mål

Att låta skogsmiljöerna utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer med de strukturer som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem, såsom gamla träd och döda stående och liggande träd.

Åtgärder

Inga åtgärder förutom uppföljning.

Uppstår brand ska reservatets yttergränser säkras och skötselområdet ej prioriteras för brandbekämpningen.

Skötselområde 4

Vatten och våtmarker

Övergripande mål

Att bevara och återskapa våtmarksmiljöer och vattensystem med så naturliga processer och strukturer som möjligt.

Målordikatorer:

- De diken som finns i skötselområdet har lagts igen eller har ingen negativ inverkan på hydrologin eller den biologiska mångfalden.
- Vattensystemen är fria från mänskligt skapade vandringshinder
- Flottledsrensade sträckor är vid behov återställda.
- Vattnen är ej försurningspåverkade.

Åtgärder

- Igenläggning av diken
Det finns ett äldre dike i myren öster om Myrtjärnen som tycks ha rätats ut någon gång. Om diket bedöms ha stor negativ påverkan på hydrologin i området bör det övervägas om diket ska läggas igen. Även i områdets västra delar (sydost om Sågtjärnen) finns diken som kan behöva läggas igen.
- Inventering av vattensalamander
Det förekommer en okänd mängd antal småvatten i reservatsområdet, inklusive ett mänskligt tillskapat intill vägen in mot Stensjön. Dessa bör inventeras på förekomst av vattensalamander och eventuell fiskförekomst.
- Uppföljning av vattenkemi
Vattenkemiprovtagning alternativt bottenfauna- eller kiselalgsundersökning.

■ Åtgärdsinventering

Vattendragen i reservatsområdet inventeras för att utröna restaureringsbehov och prioritera åtgärder såsom eventuell rivning av antropogena vandringshinder och/eller restaurering av flottledsrensade sträckor.

Inför eventuella dikesigenläggningar ska en GIS-analys med hjälp av bland annat höjddata, nederbördsdata samt avrinningsområdesutbredningar genomföras för att bedöma hur igenläggningen bäst ska genomföras. Analysen ska kunna ge svar på huruvida omgivande fastigheter kan riskera att påverkas negativt och i så fall vilka åtgärder som kan vidtas för att så inte ska ske.

Innan vattenanknutna arbeten utförs ska bestånd av flodpärlmussla noga utredas och värnas så de inte tar skada av åtgärden. Musslorna kan exempelvis tillfälligt flyttas uppströms för att inte ta skada av den tillfälligt försämrade vattenkvaliteten.

Skötselområde 5

Igenläggning av väggator

Övergripande mål

Vägarna som löper norrut i reservatets västra delar (se skötselkarta) kan läggas igen och marken återställas till tillståndet innan vägen bröts. Efter att åtgärden har utförts ska inga diken finnas kvar och skog ska kunna återkolonisera den upphuggna väggatan.

Åtgärder

■ Igenläggning av väg

Grävmaskin eller annat lämpligt hjälpmedel används för att utföra åtgärden. Vägen som går mot Fiskhustjärnen grävs av och läggs igen norr om den gamla vändplanen där en parkeringsficka och informationstavla också placeras.

I höjd med reservatsgränsen vid den väg som går åt nordost anläggs en ny vändplan för att denna väg även fortsättningsvis ska kunna nyttjas för det skogsbruk som pågår utanför reservatet.

Skötselområde 6

Information och tillgänglighet

Övergripande mål

Att området ska vara fortsatt tillgängligt för allmänheten

Målordikatorer:

- Aktuell information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida.
- Informationstavlorna är på plats och i gott skick.
- Ny parkering anlagts vid Stensjön.

Åtgärder

■ Information på hemsida

En beskrivning av området läggs ut på länsstyrelsens hemsida

■ Informationstavlor

Nya informationstavlor sätts upp vid parkeringen söder om Fiskhustjärnen och vid Djup-Grötvattnet. Tavlan vid Stensjön flyttas till ny plats, norr om byggnaderna vid sjöns östra strand, se skötselkarta.

■ Parkeringsplats

Ny parkeringsplats anläggs söder om reservatsgränsen vid Stensjöns östra strand. För västra delarna av reservatet anvisas första vändplanen längs vägen mot Fiskhustjärnen som parkering.

■ Stigar

I reservatet finns ett par fiskestigar som följer Stensjöns strand. Historiskt så har en färdväg/fäbodstig gått från Örasjöbodarna, sydost om reservatet, förbi Gröttjärnen vidare mellan Grötvattnen norrut.

Förslag på nya stigdragningar finns (se skötselkarta) som dels ska möjliggöra för besökare att ansluta till befintlig fiskestig österifrån från Gröttjärn, till en stigslinga runt Stensjön och vidare till parkeringen vid Fiskhustjärnen och där ansluta till en stigslinga runt det nyligen brända Eldnäsberget. Förslagsvis markeras stigen diskret med enbart stigbleckor i ögonhöjd, precis som den gamla fäbodstigen markerats. Den föreslagna slingan ger en god bild av hur skogen varierar i området och passerar såväl urskogsartade partier som brända hyggen och tallskogar som naturvårdsbränts men även lövrika partier och mer grandominerade delar.

Sammanfattning och prioritering av åtgärder

Prio	Åtgärd	Skötsel- omr	Start	Intervall	Finansiering
1	Bränningsplan	1		engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Naturvårdsbränning	1		vid behov	reservatsanslag
1	Information på hemsida	6		engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Informationstavlor	6		engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Parkeringsplats	6		engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Bränningsplan	2		engångsåtgärd	reservatsanslag
1	Naturvårdsbränning	2		vid behov	reservatsanslag
1	Avverkning av contorta	2	2022	engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Veteranisering av tallar	1		vid behov	reservatsanslag
2	Igenläggning av diken	4		engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Inventering av vattensalamander	4		engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Stigar	6		vid behov	reservatsanslag
2	Igenläggning av väg	5		engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Uppföljning av vattenkemi	4		vart 5:e år	reservatsanslag
2	Åtgärdsinventering	4		engångsåtgärd	reservatsanslag
2	Veteranisering av tallar	2		vid behov	reservatsanslag

Uppföljning

Uppföljning av reservatets syfte och gynnsam bevarandestatus för miljöer och arter är en prioriterad uppgift för reservatsförvaltningen, förutom de åtgärder som anges ovan.

Sammanfattning av uppföljningsbara mål

Skötsel- omr	Kvalitetsmål	Intervall
4	Vattnena är ej försurningspåverkade.	var 5:e år
4	Flottledsrensade sträckor är vid behov återställda.	vid behov
4	Vattensystemen är fria från mänskligt skapade vandringshinder	löpande tillsyn
4	De diken som finns i skötselområdet har lagts igen eller har ingen negativ inverkan på hydrologin eller den biologiska mångfalden.	löpande tillsyn
6	Ny parkering anlagts vid Stensjön.	löpande tillsyn
6	Informationstavlor är på plats och i gott skick.	löpande tillsyn
6	Aktuell information om reservatet finns på länsstyrelsens hemsida.	löpande tillsyn

Stensjöskogarnas naturreservat

